

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования по г.Магас и г.Назрань

ГБОУ "СОШ № 12 г.Назрань»

РАСМОТРЕНО:

на заседании МО

руководитель ШМО

_____ Таутиева А.В.

Протокол № 1

от «30» августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО:

зам. директора по УВР

_____ Буражева Л.М.

Протокол № 1

от «30» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО:

директор ГБОУ

"СОШ № 12 г.Назрань"

_____ Бекова Э.К.

Приказ № 1

от «31» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Ингушская литература»

для обучающихся 5-х классов

г.Назрань, 2023 г.

Календарно-тематически планаш

Г1алг1ай литература программах лаьца

Г1алг1ай литература программас новкъостал ду хъехарчоа берашта г1алг1ай йоазонхоша кхелла говзаме йоазоний чулоацам а, тема а, идея а кьоастаде а, х1аьта цар шоай произведенешта бувцаш болча ценача, хозача, говзамеча меттах пайда эца а.

Г1алг1ай литература хъехаш вола хъехархо декхарийла ва литература новкъосталца берашта г1алг1ай метта хозал, говзал, к1оаргал, цун ганз йовзийта, уж кхетамца, эхь-эзделца кхебе, дикачун-вочун кьоастам бе ховргдолаш.

Дешархошта ха деза г1алг1ай литература хъахилара накъаш. Укхаза царна хайтача бакъахъа да, вай г1алг1ай литература хъахилара г1улакх малаг1ча торонца эттад, эггара хьалхара г1алг1ай йоазув 1923 шера Мальсагов Кураза Зоврбика кхелла хилар, из латински ларда т1а хинналга. Эггара хьалха г1алг1ай меттала кепатеха йоазув 1923 шера «Сердало» яхача газета т1а кепатеха хилар.

Цхьабакъда, шоай йоазув хиннадеце а, багахбувцам б1аьхий хиннаб г1алг1ай къаман, тайп-тайпара жанраш чу а йоаг1аш: къаьнара иллеш, фаьлгаш, к1оанолгаш, ховли-довзалеш, легендаш, шира оаламаш, ишта кхы д1ахо а.

Г1алг1ай литература никъ 1923 шерагара денз таханарча денга кхаччалца чоалхане болаш хъабенаб. Массехк хана доакъоох бекъа йиш я из.

Хьалхара ха – 1920-г1а шераш – говзаме йоазонаш хъахила доладенна ха я, х1аьта 1930-г1а шераш – г1алг1ай литература дег1ая йолаенна ха я.

Программа юкъе йоаг1а произведенеш берий ханага хъежжа я, чулоацам а, керттера уйла а дика кхетадергдолаш, х1аьта х1ара классе багахбувцамах пайда эц.

5-9 классашка дешархой кхетамца кхебара духъа, ужэхъаца, эзделаца, хозанена лоарх1амца кхебара духъа дола говзаме йоазонаш 1омаду. Цу классашка 1омаеш йола материал чоалхане яц, ший чулоацамга хъежжа, х1аьта идейни кхетам балара г1улакх лертт1а да цун.

Х1ара классашка чуйоаг1аш йола материал хронологически хьисапе луш я, дешархой литература исторех а литературей вахари в1аши дувзаденна хиларах а кхетаргболаш. Цул совг1а, мехка истори а дикаг1а йовзаргъа царна.

5-8 классашка говзамеча йоазонашца цхъана литературни теорех кхетам лу. Дешархоша керттера кхетаде дезаш дар да литература говзаме кхоллам хилар, цун мотт поэтически хилар. Литература теори дикаг1а кхетаергья дешархоша, говзамеча произведенешца цхъатарра 1омайойя.

Х1ара классе литература чулоацамга а дешархой кхетамга а, цар дег1адара боарамга а хъежжа, тайп-тайпара хъехара наькъаш леладе деза: хоза кьоазадеш текст ешар, суртех, телевиденех, компютерах пайда эцар. Цул совг1а, дешархошка шоашка болх байта беца йоазонхоех а цар говзамеча йоазонех лаьца кхы а дукхаг1а хоамаш лохаш.

5-8 классашка теркам бе беца хоза кьоазадеш, кхетадеш шаьра дешара говзал лакхаяккхара. Из программой декхар кхоачашданза даргдац, уроках т1а а дешаш, ц1аг1арча дешара т1ахьожамца кулгал а деш. Дешара техника тоаеш болх бе беца массане цхъана дешаш, юкъ-юкъера хоржаш дешаш, оттадаьча хаттара текстаца жоп луш, ишт. кх. д1.

Лакхерча классашкара дешархой кертерча даькъе кхетам болаш кийчбе беца ешаш йола произведенеш шоай ло1аме яшха, анализ е, керттера ма1ан а, уйла а гучадоахаш, цар мах бе.

9-11 классашка йоазонхочун вахара а кхоллама а никъ, цо айяь пробдемаш тохкаш, хъехархочун уроках керттера форма лекци хила йиш я. Иштта теоретически проблемаш е йоккха темаш 1омаеш, т1еххъара 1омадаьр ч1оаг1адара урок еш, 1омадаьр юха дагадохийташ лекцеца болх д1абахъа мегаргба.

Лакхерча классашка программа юкъе йоаг1а йоккхий эпически произведенеш. Уж дешархошка хьалххе а ешийта еза. Классе дешархошта произведени тахка а, цун чулоацамах а, турпалех а шоашта хетар ала ха деза.

Къаьста теркам т1абахийта беца дешархоша шоай ло1аме беча балха, произведене доакьош, текста юкъера белгалъяха моттигаш тохкаш, план оттаеш, турпалей оамалех шоашта хетар оалаш, 1алама сурташ дийшачул т1ехьаг1а уж каьхата т1а дахка хьожаш.

Балха х1ара тайпа, 1омаеча произведенеца айхха бувзам болаш, цун чулоацамга хъежжа хила деза. Хъехархо хадданза болх бе декхарийла ва дешархой багах ду къамаьл шаьрде, х1ана аьлча, из йоазонца беш болча балха лард я.

Календарно- тематически план
5-г1а кл. Г1алг1ай литература, 2023-2024шш.

№	Чулоацам	Ц1аг1ара болх	Индив. болх	Сахьат	Таьрахь
1	МутаГалнаькъан Хьаж-Бийкар «Цхьоалаг1а сентябре»	О. 4 дагахьа 1омае	Эггара хьалхара хьехархо дагайоха	1	
2	Янднаькъан Джамалда «Деша г1о яхаш мо...»	О. 5 дагахьа 1омае	Дешарах лаьца кицаш хьадувца	1	
3	Хамхой Ахьмад «Лораделаши доттаг1ал»	О. 7 дагахьа 1омае	Доттаг1ал дувцаш дола кицаш гулде	1	
4	Гаьгенаькъан Гирихан «Дика доттаг1а»	О. 8 – 9 шаьра еша	«Биь ког бола са доттаг1а» яхаш дувцар в1ашаг1долла	1	
5	Гаьгенаькъан Гирихан. «Дегаг1оз», стих.	О. 9 дагахьа 1омае	Поэта биографи ха	1	
6	«Вай мохк», очерк	О. 10 – 14 деша, юхахьадувца	Даьхенна хетадаь дола кицаш гулде	1	
7	Албакнаькъан Жабраил «Г1алг1айче, хьо еза сонa»	О. 14 – 15 дагахьа 1омае	Поэта биографи ха	1	
8	Вай Республика.	О. 15 чулоацам юхахьабувца	Герба сурт дилла	1	
9	Г1алг1ай Республика паччахьалкхен герб	О.16 – 17 чулоацам юхабувца	Байракха сурт дилла	1	
10	Г1алг1ай Республика паччахьалкхен байракх	О. 17 деша, юхахьадувца	Герба а байракха а сурташ дохк	1	
11	Г1алг1ай Республика паччахьалкхен гимн	О. 18 дагахьа 1омае		1	
12	Вышегуров Мухьмад «Г1алг1айчен назам»	О. 19 – 20 шаьра еша	Дешархочун хоам: «Идрис Зязиков	1	

13	Г1алг1ай багахбувцам. Халкъо кхелла литература.	О. 21 – 23 чулоацам юхахъабувца	Книжка т1а доацаш, шоашта хеза фаьлг е берий илли дувца	1	
14	Фаьлгаш.	О. 24 – 27, деша	Дешархочун хоам: «Фаьлгаш»	1	
15	«Хьакхеи чкъаьреи» (фаьлг)	О. 27 – 28 чулоацам юхахъабувца	Шоашта дика довзача хьайбаех лаьца фаьлг оттабе е дагабоха	1	
16	Муталиев Хьаж-Бийкар « Борзи Гаьхари»	О. 29 – 33шаьра еша, сурт дилла	Биографи ха	1	
17	« Маьр-йиГиг» (фаьлг)	О. 33 - 39 фаьлг беша		1	
18	« Хьаькъял дола воккха саги къиза аьлеи» (фаьлг) «Цогали боабашки»	О. 40 -43чуоцам юхахъабувца	Дешархочун хоам «Боккхача нахацара лерх1ам»	1	
19	« Товдала борзи, хьаькъял дола каи, майра говри, говза вири» (фаьлг)	О.44- 46 фаьлг беша	Хьаькъялах лаьца кицаш гулде	1	
20	«Малх, бутт къовсарох» (фаьлг)	О. 46 - 50 чулоацам юхахъабувца	Укх фаьлга доаг1а сурт дилла	1	
21	«Даь-сесаги кхо вошеи» (фаьлг)	О.50 - 57 фаьлг беша		1	
22-23	Сочинени « Сона хоза хета фаьлг»	Ховли-довзали деш		2	
24	Халкъа къаьна дувцараш.	О. 58 – 61 шира дувцараш деша	Сенах оал шира дувцараш яхача хаттара жоп ле	1	
25	Ховли-довзали	О. 61 –66 ховли-довзалеш 1омаде	Массехк ховли-довзали хьакхолла	1	
26	Берий иллеш, ловзараш	О. 67 – 77 цъа илли 1омаде	Книжка т1а доаца берий илли дувца	1	
27	Гаьгенаькъан Гирихан «Яхийла Даьхе»	О. 78 - 79 дагахьа 1омае	Поэти биографи ха	1	
28	Дика саг накъавоаккхаш баьккха ловца	О. 79 – 80 чулоацам юхахъабувца	Дешархочун хоам : «Г1алг1ай литература хьахилар»	1	
29	Багахбувцами литературеи	Бозоркин И.биографи		1	
30	Боазаркъанаькъан Идриса «Заретта» яха дувцар	О. 83 – 98 чулоацам ха	Биографи ха	3	

- 32					
33	<i>Сочинени «Зареттай сурт-сибат»</i>	<i>Осмиев Хь. биографи</i>		2	
- 34					
35	<i>Осмиев Хьамзат «Лийг»</i>	<i>О. 99– 100 дагахьа 1омае</i>	<i>Дешархочун хоам: «Лораде деза оакхарий»</i>	1	
36	<i>«Вахар»</i>	<i>О. 101 дагахьа 1омае</i>	<i>Биографи ха</i>	1	
37	<i>«Влаъхий ва со»</i>	<i>О. 102 - 103 шаъра еша</i>		1	
38	<i>«Х1ана йийттар сона?»</i>	<i>О. 103 – 106 чулоацам ха</i>	<i>Пайхамар (с. а. с.) ший шин кулгаца хьадаър мара дуаш ца хиларах лаьца</i>	1	
39	<i>Классал арахьа дешар: Боканакъган А. «Оарц»</i>	<i>О. 181 - 185 дувцар деша</i>		1	
40	<i>Озанакъган Салман «Мотт»</i>	<i>О. 107 – 108 дагахьа 1омае</i>	<i>Биографи ха</i>	1	
41	<i>«Нахацара г1улакх», стихотворени</i>	<i>О. 108 – 109 шаъра еша</i>		1	
42	<i>Янднакъган Жамалда «Со з1амига волча хана»</i>	<i>О. 110 – 112 шаъра еша</i>	<i>Поэта биографи ха</i>	1	
43	<i>«Дог1а». «Балха 1уйре»</i>	<i>О. 112 – 113 цхьа стих. дагахьа 1омае</i>	<i>Стих-на доаг1а сурт дилла</i>	1	
44	<i>Эпитет</i>	<i>О. 113 – 114 чулоацам юхабувца</i>		1	
45	<i>Осминакъган Хь. «1а»</i>	<i>О. 115 дагахьа 1омае</i>	<i>1ан сурт дилла</i>	1	
46	<i>Осминакъган Хьамзат «Кердача шераца боаккха ловца»</i>	<i>О. 116 дагахьа 1омае</i>	<i>Дешархочун хоам: «Хьалха мишта дездеш хиннад керда шу»</i>	1	
47	<i>Кхоартой Мажита Мурад. «Седкъий», стих.</i>	<i>О. 118 дагахьа 1омае</i>	<i>Биографи ха</i>	1	
48	<i>«К1ормац», стих.</i>	<i>О. 119 дагахьа 1омае</i>	<i>1алам лорадарах лаьца язде</i>	1	

49	Стихотворени кхоллара говзал	О. 120 чулоацам юхабувца		1	
50	Ведажнакъган Ахмад «Лар»	О. 121 – 122 чулоацам ха	Биографи ха	1	
51	«Кхор»	О. 123 – 126 чулоацам юхахъабувца	Дешархочун хоам: «Сийлахъ – Боккха Даьймехка т1ом»	1	
52	«Доттаг1чун инкал»	О. 126 - 132 чулоацам ха	Укх дувцара сурт дилла	1	
53 - 54	Сочинени «Дика доттаг1а»	О. 133- 134 деша, опред-ш 1омае		2	
55	Повесттовани, монолог, диалог	О. 133 – 134 фаьлг беша	Монологически а диалогически а къамаьл оттаде	1	
56	Классал араха дешар. Чахкенакъган Са1ид «Фаьра хъазилг» стих.	О. 189 - 190 дагахъа 1омае	Дешархочун хоам: «Мальсагов У. А.»	1	
57	Пхъилекъонгий Махъмад–Са1ид «Оамал»	О. 135 – 138 чулоацам юхахъабувца	Алика сурт дилла	1	
58	«Нане оттаяь пхиъ»	О. 138 - 140 чулоацам юхахъабувца	«Кертердар да диканна т1акхер» йоазон болх	1	
59	Композиции сюжети	О. 141 деша		1	
60	Дистар. Олицетворени (дийндар)	О. 142 – 143 деша, опред-ш 1омае	Яндиев Дж. «Балха 1уре», «Дог1а! яхача стих-не т1ара дистараш, олицетворени хъаязье	1	
61	Завьзнакъган Бахъаудин «Пхъа лехар»	О. 144 - 147 чулоацам юхахъабувца	Биографи ха	1	
62- 63	«Нани»	О. 147 - 156 чулоацам юхахъабувца	Ахъме сурт дилла	2	
64-	Чахкенакъган Са1ид «Маькха г1орг1илгаи»	О. 158 - 178 чулоацам	Биографи ха. Дешархочун хоам:	2	

65		<i>юхахъабувца</i>	<i>«Нохч-Г1алг1ай депортаццц»</i>		
66- 68	<i>Вайнаъха багахбувцам (керд.)</i>			3	

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родному (ингушскому) языку

5 класс

Образовательная область: филология

Уровень : **БАЗОВЫЙ**

Количество часов в неделю по учебному плану: 2 часа

Количество часов по учебному плану : 68 часов

(Л.Д.Мальсагова,А.Д.Цицкиева, «Г1алг1ай метта грамматика », 5 класс, 2018 шу.)

(диктант - 80 - 90 дош, изл. - 100 - 120 дош) - 5 кл.-68 сахъат

Календарно-тематически план
5-г1а кл. Грамматика, 2023-2024шш.

№	<u>Чулоацам</u>	Ц1аг1ара болх	Керда дешаш	Сахьат	Таьрахь
1	<i>Наьна меттах дола дош</i>	§ 1, упр. № 3	Б1арашдуарг – белка; Г1улинг – сказочный конь	1	
2	<i>Шолха алапаш (керд.)</i>	§ 2, упр. № 9	Лекъ – перепелка; моаш - куропатка	1	
3	<i>Хоадора а къоастора а хъаракаш нийсаяздар (керд.)</i>	§ 3, упр. № 13	Шурткъа – ласка; г1ам (да) – ведьма; оасар да - сорняк	1	
4	<i>Къамаьла доакъош.Ц1ердош.</i>	§ 4-5, упр. № 15	Седкъарк я – светлячок; галинг я – овечий сыр	1	
5	<i>Ц1ердешай таьрахьашцеи дожарашцеи хувцадалар.ц1ердешай классаш.</i>	§ 6, упр. № 20	Лаймунда я – снеговик; ц1азинг да - пиала	1	
6	<i>Диктант «Са юрт»</i>	§ 1 – 6 кердаяха		1	
7	<i>Г1алаташцара болх. Белгалдешаш, цар ц1ердешашцара бувзам (керд.)</i>	Упр. № 29 Класе язде доладаь «Тха юрт» яха дувцар д1ачакхдаккха § 8, упр. № 42	Хьаг1 я – зависть, злорадство; хьаг1 ба – тур (горный козел); хьаг1 ба – вьюн (вид вьющегося растения)	1	
8	<i>Йовхьий ц1ерметтдешаш (керд.)</i>	§ 8, упр. №46	Пхьу ба – пес; сурилг я - кувшин	1	
9	<i>Дешт1ехьенаши дешхьалхенаши нийсаязъяр (керд.)</i>	§ 9, упр.49	1аьхар ба – ягненок; Хулчи я - чувяк	1	
10	<i>Сочинени«Гуйре»</i>	§ 7 – 9 кердаяха		1	
11	<i>Цхьанкхийтта дешаш</i>	§ 10, упр. № 51	Ги я – расстояние между большим пальцем и мизинцем	1	
12	<i>Предложенех бола юкьара кхетам.Предложене тайпаш. Сецара хъаракаш предложени кхоачалуча.</i>	§ 11-12, упр. № 57,67	Баскилг да – кузнечик; догам да – вышивка, узор Къор я – нора; къулг ба - маслбойка	1	

13	<i>Предложене кертера маъженаш.</i>	§ 13, упр. 71,77,81	Ц1азинг да – пиала, чашечка без ручки; ц1енчкъаъра ба - форель Шоршал да - дроздь	1	
14	<i>Диктант «Дешар»</i>	§ 10 – 13 кердаяха		1	
15	<i>Г1алаташцара болх.Предложене кертерза маъженаш. Кхоачам, къоастам, лоаттам</i>	§ 14, упр. № 88,92	Кхизг да – лукошко; лол ба – петля, темляк. Т1ор ба – наперсток; хаъсхова – сторож бахчевых культур. Т1угаск да – редиска	1	
16	<i>Яържаси яържанзеи предложенеш</i>	§ 15, упр. № 105	Бага ба – лучина, факел (хъалха лампа меттел боагабаъб)	1	
17	<i>Цхъантайпара маъженаш йола предложенеш. Царна юкъе сецара хъаракаш</i>	§ 16-17, упр. № 109	Йис я (асараш д. т.) – иней; киназ да - церковь . Сармак ба – дракон; чкъорд я - жаворонок	1	
18	<i>Изложени «Мосар»</i>	§ 14 – 17 кердаяха		1	
19	<i>Чудерзора дешаши цхъантайпарча маъженашта хъалхеи т1ехъеи . Г1адерзар</i>	§ 18-19 упр. № 108,113	Г1аг1 да – кольчуга; караз да – коновязь. Къоанзолг я – душегрейка, жилет	1	
20	<i>Чоалхане преложенеш</i>	§ 20, упр. № 121	Тамаг1а да – тавро, клеймо; урд да – надел, участок пахотной земли	1	
21	<i>Ма дарра къамаъл</i>	§21, упр. № 129	Фос я – добыча; товг1а я – горн, печь, камин	1	
22	<i>Диалог</i>	§ 22, упр. № 133	Охка да – плетеная кожаная веревка	1	
23	<i>Диктант «Ч1агарг»</i>	Предложенеш оттае		1	
24	<i>Г1алаташцара болх. Гомадаър кердадаккхар.</i>	§ 14 – 22 кердаяха.	Йорт я – галоп; когахъухарг я - медведка	1	
25	<i>Озаши, алапаш, алфавити</i>	§ 23, упр. № 137	Лаъжг да – кожаный мешок; мел1а да - ящерица	1	
26	<i>Мукъеи мукъазеи озаши</i>	§ 24, упр. № 143, 147	Пкъи я – молозиво; фуъ ба - фураж	1	
27	<i>Зовнеи, къореи ,лакатиареи озаши</i>	§ 25, упр. № 154	Чагарг я – лишай; шана я - морж	1	
28	<i>Шолха мукъа а мукъаза а алапаш</i>	§ 26, упр. № 169	Арг1аш я – токование, воркованье,	1	

			кудахтанье		
29	<i>Шола мукъаза алапаш юкъедаг1а дешаш нийсаяздар</i>	§ 27, упр. № 179	Бурилгмоза ба – шмель; му1ачоапилг я – жук-рогач	1	
30	<i>Алап«й». Дифтонг оа.</i>	§ 28-29, упр. №190,192	Зунгатий боарз ба – муравейник. Къорасарсал, къоришк я - глухарь	1	
31	Изложени «Гуйре»	§ 22 – 29 кердаяха		1	
32	<i>Й1абхеи лоацеи мукъа оазаи</i>	§ 30, упр. № 198	Нажарг я – наковальня; хаьлг да – побег растения, стебель	1	
33	<i>Йовиш йола лоаца мукъа оаз «а» нийсаязъяр</i>	§ 31, упр. № 207	Хьулам ба – убежище	1	
34	Диктант «Б1абсти»	Упр. № 202		1	
35	<i>Г1алатаицара болх. Ч1оаг1еи к1абдеи хъаракаиш</i>	§ 23 – 32 кердаяха упр. № 214	Шолх я – черемуха; эреш я - заросли	1	
36	<i>Фонетический тохкам</i>	§33,упр.217	Г1ала-башня	1	
37	<i>Лексика, дешай ма1ан</i>	§ 34, упр. № 218	Масхам да – квас; мук1арло я - признание	1	
38	<i>Шоай ма1анах а тардаьча ма1анах а лелаи дола дешаш</i>	§ 35, упр. № 223	Ц1окъал я – каприз; кхоардам ба - позор	1	
39	<i>Омонимаиш</i>	§ 36, упр. № 229	Г1оттам ба – восстание; йо1б1арг ба – анютины глазки	1	
40	<i>Синонимаиш. Антонимаиш</i>	§ 37, упр. № 333	Зенгал да – купорос (медный); нач1ал я - талант	1	
41	Диктант «Наьна мотт»	Предложенеш оттае	Г1окказ ва – пастух; дундал ва - оболтус	1	
42	<i>Г1алатаицара болх. Гомадаьр кердадаккхар</i>	§ 32 – 37 кердаяха 31амига сочинени «Бераш 1ай»1	Ж1аленускал да – гриб; паькъарг ва – дег1а эсала саг	1	
43	<i>Цердоиш, цун лоарх1ам</i>	§ 38, упр. № 242	Говрбарг я – подорожник; говзанча ва – мастер, специалист, искусник	1	
44	<i>Доалареи юкъареи ц1ердешаш, уж нийсаяздар</i>	§ 39, упр. № 253	Гойтам ба – показатель, показание; гажал ва - невежа	1	

45	<i>Цердешай таърахъ</i>	§ 40, упр. № 256	Гурмали да – шелковый платок; гуришк да – грош (устар.)	1	
46	<i>Цердешай грамматически классаш</i>	§ 41, упр. № 262	Хъаьрмарг я – харцлер; к1удилг я - крыжовник	1	
47	<i>Цердешай дождарашаи цар хаттарашаи</i>	§ 42, упр. № 266	Йийхъдаьд – удобрить почву	1	
48	Сочинени	§ 37 – 42 кердаяха		1	
49- 50	<i>Дожарий ма1анаш</i>	§ 43, упр. № 271	1откъам ба – влияние, давление, гнет; паьшк ба - болтовня	2	
51	<i>Цердешай легарий тайнаш, 1-г1а легар</i>	§ 44, упр. № 306	Атаг1е я – долина; арг1е я – холмистая местность	1	
52	<i>Шоллаг1а легар</i>	§ 45, упр. № 311	1ункара – кувыркком, кубарем	1	
53	<i>Кхоолаг1а легар</i>	§ 46, упр. № 317	Хулчеш я – чувяки (хъалха вай даьша лелаяь т1оарска маьчеш)	1	
54	Диктант	§ 42 – 46 кердаяха		1	
55	<i>Г1алаташцара болх. Цердешай дождарашаица цийсаяздара бокъонаш</i>	§ 47, упр. № 323	Йилбазговр я – стрекоза	1	
56	<i>Эрсий меттацара хъаийца ц1ердешаш, уж нийсаяздар</i>	§ 48, упр. № 327	1овлар ба – 1ай баь 1аьхарг; 1айг1ар я - жеребец	1	
57	<i>Цердешаш кхоллара наькъаш.</i>	§ 49, упр. № 330	1ов я – крупа, пшено, икра рыбная, мох (омонимы)	1	
58	<i>Лардаш в1ашаг1ъетташ керда ц1ердешаш хъадар</i>	§ 50, упр. № 343	Хъех я – липа; к1ацхал я - акация	1	
59	<i>Цердешай нийсаяздара бокъонаш</i>	§ 51, упр. № 346	Яьча я – дождливая погода	1	
60	<i>Дацардош ца ц1ердешашаица нийса яздар. Цердеша тохкам бар</i>	§ 52-54 упр. № 347	Бийдолг ва – гном; борцакх я - барсук .Аькхъаха - доносить	1	
61	Диктант «Ахкан дог1а»	§ 46 – 54 кердаяха		1	
62	<i>Г1алаташцара болх. Белгалдеша</i>	§ 55, упр. № 361	Ц1улла – на третий день вперед. Ц1умоака – на четвертый день	1	

	<i>лоархIам.</i>		вперед		
63	<i>Белгалдешай цIердешашцара бувзам. Мишталли белгалдешаш</i>	§ 56-57, упр. № 365,369	Ц1улц1умоака – на пятый день вперед .Г1аба я – кандалы, оковы; г1алг1аскхе - казак	1	
65	<i>Относителни белгалдешаш. Г1аозара бегалдешаш.</i>	§ 58-59, упр. № 379,381	Й1овхараш я – кашель, грипп, насморк; г1адаг1илгаш доала - щекотливый	1	
66	<i>Белгалдешаш дожарашца хувцадалар, цар чаккхенаш нийса язъяр</i>	§ 60, упр. № 386	Г1андг1илг да – таракан; г1айракх – точильный камень. Къаьра къу ва – вор рецидивист.	1	
67	<i>Предложене чухь белгдешай г1улакх Эрсий меттацара хъаййца бебелгалдешаш, уж нийсаяздар</i>	§ 61-62, упр. № 391,398	Вета да – лен; 1индарг1а – тень. Истинг – г1алг1аша хъалха лелабаь к1увс. Тайша – бурый, серовато- бурый (о масти коров);	1	
68	<i>Белгалдеша тохкам бар. Iомадаьр кердадакхар</i>	§ 63 упр. № 398	муа ба – рубец, шрам.	1	
		Упр. № 371	Йий да – пиво; даш да – свинец. Даьг1е я – пастбище, выгон; к1омал ба – конопля. Духт1е понятие; къубба я – гробница, мавзолей. Ондарг ва – подросток; богапхьид я - черепаха	1	

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родному (ингушскому) языку

6 класс

Образовательная область: филология

Уровень : **БАЗОВЫЙ**

Количество часов в неделю по учебному плану: 2 часа

Количество часов по учебному плану: 68 часов

(И.А.Оздоев , Р,И,Оздоев « Г1алг1ай метта грамматика » 6 – 7 класс , 2018 шу)

Грамматика 6 кл. 68 сахъат.

Календарно – тематически план

6 класс, грамматика, 2023 - 2024 шш.

Кхетадайтара каъхат.

бклассе г1алг1ай метта грамматика программах деррига 68 сахъат да. К1ира шин сахъата лаърх1а ба болх. Тахкара балхашта лаърх1а 6 сахъат да. Кхоллама балхаш 8 сахъат. Резерв 2 сахъат.

1омадаър кердадаккхара 3 сахъат да. Д1ахо болх бу морфологи яхача разделах. Болх бу И.А. Оздоеви Р.И. Оздоеви редакцех долча учебникаца.

№	Урока тема	Ц1аг1ара болх	Керда дешаш	Сахъат	Таърахъ
1	Наъна меттах дола дош.	§ 1, упр.№ 3	Анайист, анаюх я - горизонт	1	
2	Фонетика.	§ 2, упр.№ 7	Ч1оже (наш) – ущелье, гечув (гечош) да – отмель,брод	1	
3	Цъханкхийтта дешаши предложенеш.	§3,упр.11	г1айре (наш) я - остров	1	
4	Предложене маъженаш. Яржанзеи яържайи предложенеш.	§ 4-5, упр.№ 17	Къухъ (къовхаш)да – лесная поляна,	1	
5	Цъхалханеи чоалханеи предложенеш.	§6-7, упр.№ 23	Малхбоале я - восток, малхбузе я - запад	1	

	Предложене синтаксически тожкам.				
6	Тохкама диктант.	§7кердаяккха		1	
	Лексика.				
7	V классе1омадаър кердадаккхар	§8, упр.№ 27	Ор (аш) да – ров, аьли (еш) да – овраг, босе (наш) я – склон горы, холма	1	
8	Г1алг1ай литературни метта лоаттам.	§ 9, «Са даь-нана» яхаш корта болаш дувцар оттаде	Г1умке (ий) ва – кумык, г1аьбарте (ий) ва - кабардинец	1	
9	Бокъонца дола г1алг1ай дешаши т1айца дешаши.	§10, упр.№ 37	Къарше (ий) ва – карачаевец, нег1е (ий) ва - ногаец	1	
10	Къаьна дешаши керда дешаши. Даиман цхъана лела дешаши.	§11-12, упр.№ 43	Г1аьлинг (аш) да – тюльпан, г1иринг (аш) я – боярышник, б1ил-весть о военной помощи.	1	
11-12	Сочинени»Ахканара каникулаш»	1омадаър кердадаккха		2	
13	Керда дешаш хьадар.	§13, упр.№ 51	Дак (аш) я – ива, дакх (аш) я – береза, даьг1е (наш) я - пастбище	1	
14	Дешхьалхений язъяра бокъонаш.	§14, упр.№ 55	Дийхк (аш) я – сосна, зийболг (аш) да - фиалка	1	
15	Тохкама диктант.	§14 кердадаккха		1	
16	Шийх кхы дош хьахулаш йола лард.	§15, упр.№ 58	Г1ишло-здание, ноахал-поколение, вол-зловредность.	1	
17	Керда дешаш хьадеш йола суффиксаш. Керда дешаш хьадара наькъаш.	§16-17, упр.№ 63	Балкъазар (аш) я – крот, вирб1арз (аш) я - мул	1	
18	Чоалханеи лоацдаь чоалханеи дешаш.	§18, упр.№ 70	Даца устаг1а ба -жертвенный баран, куни (еш) я - кролик	1	
	Морфологи				
19	Ц1ердош. V классе 1омадаър кердадаккхар.	§19, упр.№ 74	Маккхал (аш) да – коршун, нал (аш) б,д - кабан	1	
20	Ц1ердешай легараш.	§ 20, упр.№ 88	М1амишк (аш) б,д – тонкорунная овца, амат (аш) д,д – образ, облик	1	
21	Ц1ердешай керттера суффиксаш	§ 21-22, упр.№ 106	Аьлдит (аш) д,д – кляуза, сплетня, вас	1	

	язъяра бокъонаш. Дацардош ца ц1ердешашца яздара бокъонаш.		(аш) я,я – обида, г1ийбат (аш) д,д – клевета, наговор		
22	Ц1ердеша морфологически тохкам.	§23, упр.№ 112	Митал-улитка,даьг1енаш-пастбище,выгон.	1	
23	Изложени»Бакъилг»	Ц1ердош кердадаккха	Дух (даххаш) д,д – подол, д1а1инг (аш) д,д - икота	1	
	Белгалдош.				
24	Белгалдош. V классе 1омадаьр кердадаккхар.	§24 упр.№ 122	Кетарло (наш) я,я – хитрость, уловка, сутарал я - алчность	1	
25	Мишталли, относительнии, белгалдешаш.	§25-26, упр.№ 130	Чоалх (аш) я,я – куча, ворох, хлам,	1	
26	Т1аозара белгалдешаш.	§25, упр. 133	Кхуркхолгаша-маленький водопад	1	
27	Белалдешай легар. Относительни а т1аозара а белгалдешаши ц1ердешай доала дожари.	§28-29, упр. 141	1индарг1а (ш) я,я - тень	1	
28	Белгалдешай суффиксаш.	§30 упр.№ 149	Алапи (еш) д,д – зарплата, гуллам (аш) б,б – сходка, собрание	1	
29	Чоалхане мишталли белдалдешай яздара бокъонаш.Белгалдеша морфологически тохкам.	§31-32, упр.№ 152	Г1аьр (-аш) я,я – банда, г1аьрхо я,ва – бандит, грабитель	1	
30	Тохкама диктант.	§31-32кердаяха		1	
	Таьрахъдош.				
31	Таьрахъдешах бола юкъара кхетам.	§33, упр.№ 157	Г1елал я – гнет, насилие, кхадж (-амаш) б,д - жребий	1	
32	Массали таьрахъдешаш.	§34, упр.№ 161	Мулк (-аш) я,я – имущество, состояние, соалор (-аш)д,д - куница	1	
33	Арг1ан таьрахъдешаш	§35, упр.№ 166	Пхъаг1ат (-аш) б,б – размах (расстояние между вытянутыми в ширину руками)	1	
34	Ло1амеи ло1амзеи таьрахъдешаш	§36, упр.№ 170	Бозбуъча (-аш) в,б – фокусник, пелхъа (-ш) в,б - акробат	1	
35	Массали таьрахъдешай легараш.	§37, упр.№ 173	Жуккарг (-аш) в,б – шут, клоун, Бага (-ш) б,д – смолистый корень сосны, лучина	1	
36	Арг1ан таьрахъдешай легар	§38, упр.№ 183	Бохк (-араш) б,д – подпруга, г1удалкх (-	1	

			аш) я,я – повозка, телега		
37	Таърахъдешай яздара бокъонаш..	§39 упр.№ 188	Талс (-аш) д,д – переметная сумка, сувсакх (-аш) б,д - кит	2	
38	Таърахъдешай морфологически тохкам	§40, упр. 191	Дол-локоть, маккхал-ястреб	1	
39	Тохкама диктант.	Таърахъдош кердадаккха		1	
	Ц1ерметтдош.				
40	Ц1ерметтдешах бола юкъара кхетам.	§42, упр.№ 196	Сувсакхаговр (-аш) я,я – морж, бирнал (-аш) б,д - носорог	1	
41	Йовхый ц1ерметтдешаш.	§43, упр.№ 200	Чхъаг1алкх (-аш) я,я – шакал, уст (шерч) б,д – вол, ц1арац1ура-рычаг для подъема грузов	1	
42	Т1адерзара ц1ерметтдешаш.	§44, упр.№ 206	Ферх (-аш) д,д – леопард, барс, хишк (-аш) д,д - выдра	1	
43	Т1аозареи т1аозара-т1адерзареи ц1ерметтдешаш.	§45, упр.№ 210	Хъаълий да – дойные коровы, маг1алди д - сорняк	1	
44-45	Изложени.	1омадаър кердадаккха		2	
46	Гойтара ц1ерметтдешаш.	§46, упр.№ 215	Миха (-ш) я,я – тополь, ширткъа (-аш) д,д - ласка	1	
47	Хаттара ц1ерметтдешаш.	§47, упр.№ 217	Эмалк (-аш) я,я – необъезженный конья. мустанг	1	
48	Къоастама ц1ерметтдешаш.	§48, упр.№ 221	Варбаст (-аш) я,я – молот, г1орг1аст (-аш) б,д - рашпиль	1	
49	Къоастамза ц1ерметтдешаш.	§49, упр.№ 223	Догго (-ш) я,я – топорище, д1ам (-аш) д,д - зубило	1	
50	Дацара ц1ерметтдешаш. Ц1ерметтдешай морфологически тохкам.	§50-51, упр.№ 225	Макха (-ш) б,д – борона, фаттан (-аш) я,я рубанок	1	
51	Тохкама диктант	§43-50 кердаяха	Чхъонкар (-аш) я,я – булава, ч1ий (-наш) б,д - челнок	1	
	Хандош				
52	Хандешах бола юкъара кхетам.	§52, упр.№ 232	Баъчча (-наш) в,б – вождь, бустам (-аш)	1	

			б,д – газырь, мерка для пороха		
53	Хандеша белгалза форма. Хандеша классашцеи таьрахъашцеи хувцадалар	§52, упр.№ 234	Б1ег1инга кий (-наш) я,я – войлочная стеганная шапка,б1у б - войско	1	
54	Хандеша ханаш.Йола ха.	§53-54, упр.№ 239	Гебаг1а (-ш) я,я – штык, гила б - скакун	1	
55	Хандеша йоаг1а ха.Хандеша яха ха.	§55-56,246	Г1ург1ажа-лебедь,чхьаг1алкхаш-шакал.	1	
56	Кхычунга доалеи ца доалеи хандешаш.	§57, упр.№ 253	Г1аг1а (-ш) д,д – кольчуга, г1алаш д - латы	1	
57	Хандеша соттамаш.	§58, упр.№ 256	Г1ап (-аш) я,я – 1.патронтаж; 2.крепостная стена	1	
58	Хандеша кепаш.	§59, упр.№ 261	Г1ашло (й) в,б – пехотинец, дошло (й) в,б - кавалерист	1	
59	Хандешай спряжени.	§60, упр.№ 264	Мажар (аш) я,я мажара топ (-аш) я,я – венгерское ружье	1	
60-61	Сочинени « Дошо чкъаьра лоацаре фу дехаргдар аз цунгара?»	Хандош кердадаккха		2	
62	Г1он хандешаши цар спряжени.	§61, упр.№ 266	Моакхаза топ(-аш) я,я – кремневое ружье, хумпар (-аш) я,я - кобура	1	
63	Чоалханеча хандешай хъахилари цар спряжени.	§62, упр.№ 270	Чаккхам (-аш) я,я – затвор ружейный, ц1ет (-аш) д,д – добыча, вещи, оружие, захваченное у врага	1	
64	Хандешашца дацардешаши дацара белгалонаши яздар.	§63, упр.№ 273	Алкхашк (-аш) я,я – скворец, з1окаргали (-еш) я,я - пеликан	1	
65	Предложене чу хандеша г1улакх.	§64, упр.№ 276	Вампал-котам (-аш) я,я – страус, тушолкотам (-аш) я,я - удоод	1	
66	Хандеша морфологически тохкам.	§65, упр.№ 279	Дистб1аралелхарг (-аш) я,я – попугай, бекарг (-аш) я,я - кукушка	1	
67	Тохкама диктант.	Хандош кердадаккха		1	
68	1омадаьр кердадаккхар			1	

Календарно – тематически план

6 класс, литература, 2023 – 2024шш.

№	Урока тема	Ц1аг1ара болх	Индив. болх	Сахьат	Таьрахь
1	Г1алг1ай багахбувцам.	О. 4-5, юхахьадувца	Боккхача нахага хьтте, багах. произ. д1аязде.	1	
2	Оалам «Фаьра хьазилги, миha седкъеи, лехьи»	О. 5-6, чулоацам ха	Фаьра хьазилгах дола илли ала	1	
3	Мифаши легендаши. Шира дувцараш.	О. 6-7, юхахьадувца		1	
4-5	Легенда «Астаг1а Темар».	О. 8-13, чулоацам ха	Астаг1а Темарах лаьца хоам бе	2	
6	Легенда «Наьсар».	О. 13-16, чулоацам ха	Наьсарах лаьца хоам лаха	1	
7	Легенда «Вайна аьла везац».	О. 17-18, чулоацам ха		1	
8	Кицаш. Къахьегамах дола кицаш.	О. 18-20, кицаш 1омаде	Боккхача нахага хьтте д1аязде керда кицаш	1	
9	Дешарах а хьаькъалах а дола кицаш.	О. 20-21, 1омаде кицаш	Хьалаха майралах, зовзалах, сабарах дола кицаш	1	
10	Тайп-тайпара кицаш.	О. 21-22, кицаш 1омаде		1	

11	Коазой Нурдин. «1амаг1 – Ерд».	О. 23-24, юхахъадувца	Хоам: «Къаьнара г1алаш»	1	
12	1арпенаькъан Хъажбийкар «Зиза».	О. 24-25, чулоацам ха		1	
13	Чажкенаькъан Капион «Сийле хийла».	О. 27, дагахъа 1омае	Хоам кийчбе «Боадон низаца къийсараш»	1	
14	Сочинени «Чажкиев Капитона вахарах лаьца»	0.27, анализ е.		1	
15	Лаьннаькъан Мустафа «Г1алг1ай къаман эздий во1».	О. 28-29 юхахъадувца		1	
16	Малсагнаькъан Або «Ц1ихеза 1илманхо, йоазонхо». Озанаькъан Салман «Аьсет – халкъа йо1», стихотворени.	О. 30-32, юхахъадувца	Хоам :»Майор 2 ранга Аьсет»	1	
17	Озанаькъан Исма1алий С. «Эздели г1ожали».	О. 34 – 35, дагахъа 1омае	Сочинени «Эздел»	1	
18	«Декъа эздел», стихотворени.	О. 35 – 37, дагахъа 1омае		1	
19	Мута1алнаькъан Хъаж-Бийкар «Барт эг1ар», к1оанолг	О. 38-41, чулоацам ха	Барт эг1арах йола Крылова к1оанолг ювца	1	
20	К1оанолгаш.	О. 41-42, юхахъадувца		1	
21	«Даьхе», стихотворени.	О. 42-43, дагахъа 1омае	«Т1емо во1 ваьвац, т1емо во1 вийнав».	1	
22	Янднаькъан Хамарзий Жамалда «Лаьтта шера хилча...», стих.	О. 44, дагахъа 1омае	Анализ е	1	
23	«Фийг», стих.	О. 45, дагахъа 1омае	Анализ е	1	
24	Чажкенаькъан Идриса Са1ид «Магас», стих.	О. 46-47, дагахъа 1омае	Хоам: «Магас г1ала»	1	
25-27	Дахкилгнаькъа1адрахъмана Ибрах1им «Фоти», дувцар.	О. 48-71, чулоацам ха	Хоам: «Г1аьр хинна зама»	3	
28	Садакиева Аьсет «Маг1албик, Маг1албик...»	О. 72-73, юхахъадувца	«Маг1албик – сийлен г1ала» хоам	1	
29	Пхьилекъонгий 1асолта Махъмад-Са1ид «Этии Вутии» (1д.)	О. 74-76, чулоацам ха		1	
30	Т1ом гаргаг1ортар. (2д.)	О. 76-79, чулоацам ха		1	

31	Моастаг1ий бомбаш етта болабалар. (3д.)	О. 79- 81, чулоацам ха	«Ленинграда го бар» хоам	1	
32	Вуте майрал. (4-7д.)	О. 82-93, чулоацам ха	Йоазон болх бе.»Фу саг ва Вути»	1	
33	Эте денал. (7-12д.)	О. 93-114,чулоацам ха	Йоазон болх бе.»Фу саг ва Эти»	1	
34	«Этии Вутии» анализ е дувцара.	Анализ е		1	
35	Д/къ.ш.Сочинени	Соч. язъе кийчо е		1	
36	Сочинени» Этии Вутии денал»	Хоам кийчбе.	Хамхой В.Вахари кхоллами	1	
37	Хамхоев Ваха «Г1алг1ай», стих.	О.115, дагахъа 1омае	Вай республикера Сов. Союза а Россе а турпалаш.	1	
38	Классал арахъара дешар. Маъкиев А. «Зизан лоткъам», стихотворени.	О. 201, дагахъа 1омае	Хоам: Къона поэташ»	1	
39	Осминакъан Хъамзат «Б1аъстан 1уйре», стих. Пейзаж (лит - ра теори)	О. 116-117, дагахъа 1омае	Биографи ха	1	
40				1	
41	Осмиев Хъ. «Саго юта лар», дувцар	О. 118-123, чулоацам ха	Жоп ле хаттара саго даъ дика х1ама лар йоацаш довц яхача.	1	
42	«Попа хи», дувцар.	О. 124-127, чулоацам ха	Дагадоха барт-цхъоаг1о хиларах дола кицаш	1	
43	«Ахархочун кулгаш», стих.	О. 127 - 128, дагахъа 1омае	«Къахъегамах доала беркат» яхача темах лоаца соч. язъе	1	
44	Ведажнакъан Абабукара Ахъмад «Белхий», дувцар.	О. 129-134, чул. ха	Хоам: «Белхий беш хилар»	1	
45	Ане сурт		Ане сурт-сибат	1	
46	Балхах беркат далар.	О. 135-138, чул. ха		1	
47-48	Сочинени»Сона дукха веза турпал»	О. 139-145, чул. ха		2	
49-50	Заъзгнакъан Хъусена Бахъаудин «Г1ожа дегаш», дувцар.	О. 146-153, чул. ха	Лоцеи Тамареи сурт-сибат	2	
51	Горчханнакъан Бадрудин «Аързеге», стих.	О. 154, дагахъа 1омае	Анализ е	1	
52	Пхъилекъонгий Амир «Са мохк», стих.	О. 155, дагахъа 1омае	«1алама хозленаш» яхаш ц1и йолаш дувцар в1ашаг1долла	1	
53	Шеденакъан Султан «Тачанка йодаяр», дувцар.	О. 156-164, чул. ха		2	
54	Дувцара чулоацам тахкар.	О. 165-169, чул. ха	Билана сурт-сибат	1	
55	Классал арахъара дешар.Горчханнакъан Б.	О.202-210		1	

	»Шолжа атаг1а»				
56	Галай Хъасан «Дорхъенна ча», дувцар.	О. 177-186, чул. ха	Хоам: «Чарахъал леладар»	1	
57	Хъамзатахи Къоасехи ча латар.	О. 187-192, чул. ха	Къоасеи Хъамзатеи сурт-сибат	1	
58-59	Сочинени «Чарахъа дийцар»	Гаьгенаькъан Г. биографи 1омае		2	
60	Крылов И. «Маймали б1аргсиноши»	О. 193 дагахъа 1омае	К1оанолг определени 1омае	1	
61	«Бекарги борг1алги», к1оанолг	О. 193 – 194, дагахъа 1омае		1	
62	Гаьгенаькъан Гирихан «Хъе д1авекъа», стихотворени	О. 195 – 196, дагахъа 1омае	Биографи ха	1	
63	Классал арахъара дешар. «Эггара хъамсараг1дар», фаьлг.	О. 206-210.		1	
64	Чажкенаькъан Ювсап «Ши къонах», дувцар	О.197 – 199, чулоацам ха	Сочинени «Мишта хила веза визза къонах?»	1	
65	Хъоашалнаькъан 1аьла «Фу ховли,фу довзали».	О.211-242,еша	пъеса	1	
66	Коартой Мурад «Дош делар аз», стихотворени	О. 200, дагахъа 1омае		1	
67	Шера 1омадаьр кердадаккхар.			1	
68	Чудерзора урок.			1	

Кхетама каьхат

Г1алг1ай литература кхыдола предметаш санна базови дешара дисциплина я.Цу керттера декхар да дешархой эхь- эздел долаш,хозаненна лоарх1ам болаш,мехка истории дикаг1а довзаш,кхетамца кхебар.

Г1алг1ай литература базови ларда т1а 1омадаро аьттув хулийт дешархошта ва къаман литература дег1адара накъаш довзийта,цо хьабена чолхане никъ теркалбайта замано д1адеххкача беса цун декхараш а идейни чулоацам а хувцалуш хилар теркалде.Балха план в1ашаг1ьелла я исбахьален произведенеш урокашка а классал арахьа дешархоша к1оаргга уйла а еш, чулоацам бешаш,цун тохкам беш,болх д1ахьоргболаш цул совг1а,цо кхоачашду кхы а 1алаьмате боккхача лоарх1ама декхараш-дешар навькаш лакхьер,дешархой дувзаденна къамаьл шаьрдар.

Ер программа оттаяья 5-11 класашта лаьрх1а йолча республикански программ ларда т1а.Автор Л.Б.Зязикова Магас.2012, хрестомати 5 класс.Чахкиева Рахима Ахмедовна. Магас. 2015.

Программо белгалгьяьхай г1орбаьннача г1алг1ай йоазанхой лоарх1а мег1а йола говзам произведенеш,цар тема,керттера уйла,турпалхой васташ,пайда эцийт цар т1а лелабеш болча ц1енача,говзамеча метта.

Школе 1омае еза произведенеш кьоастаеш,терко т1аяхийтай лакха исбахьалеш говзалца язъяь хилара,дешархошта нравственни кхетам луш,цар сакхетам лакхбеш.

Даъхе а гонахъара алам а деза а уж 1омабеш хилара.

Программо хьакьоастадаъд литературни произведеней чулоацам к1оаргаг1а дешархошта 1омабара ,литературни теории дикаг1а йоавзийтара эшаш дола декхараши наькъаши-

-Кхетамца,уйла а еш,исбахьален произведенеш ешар.

-Шаъра,кьоастадеш дешар,

-Тайп-тайпара чулоацам хьабувцар (Текста гарга,хоржаш,хаттарашта жоп луш,автора ц1ерах,дешархочун ший ц1ерах ишт.кха.д1.).

-Стихай,байтий тексташ дагахь 1омаяр.

-Исбахьален произведеней тайпа,жанр белгалъяр.

-Автора керттера уйла гучайоаккхаш йолча эпизодий анализ яр.

-Дешархой классе а классал арахъа а ешаш йола произведенеш шоай ло1аме (самостоятельно) яшха, керттера ма1ан а, уйла а гучаяккха 1омабар.

-Йоазанхочун вахара а кхоллама а никъ тахка, цо айяь проблемаш белгалъе,цар мах хоадабе дешархой 1омабар .

-Дувзаденна къамаъл шаърдара.

-Кертерча турпалхой оаламаш,царна юкъера юкъ-моттиг,конфликт белгалдар.

-Говзамеча наьна метта торонаш – эпитеташ ,дустараш,метафораш,дийндар,кицаш,фразеологизмаш кьоастаяр,произведене идейни чулоацам кьоастабара,цар леладу г1улакх белгалдар.

-Рефераташ,докладаш,исбахъален произведеней чулоацам тохкаш кхоллама балхаш дар,дувзаденна къамаъл шаърдар.

-Дешархой эхъ-эздел долаш,х1ама довзара,тахкара т1акхувш, гуманистически сакхетам болаш,ший граждански позиции йоалаш,Даьхенцара безам лакха болаш,ший къам а ,къаман истории а литература довзара т1акхувш 1омабар.

-Г1алг1ай литературо дег1адоаг1аш хъабена чолхане никъ,кхыча къамий литература юкъера цун моттиг йовзаш,дешара культура дег1айоалаеш болх бар.

-Произведене чулоацамгеи кугацей хъежжа йоккха эпически произведенеш тахка,цар исбахъален белгалонаш къоастае дешархой 1омабар.

-Кхоллама,тохкама балхаш деш шоашта эшаш йола материал,информаци журналаш т1ара,газеташ т1ара,тайп-тайпарча тексташ т1ара,Интернете лаха,нийсье дешархой 1омабар.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по родному (ингушскому) языку
8 класс

Образовательная область: филология

Уровень: **БАЗОВЫЙ**

Количество часов в неделю по учебному плану: 2 часа

Количество часов по учебному плану: 68 часов

(И.А.Оздоев , Р.И.Оздоев «Г1алг1ай метта грамматика» 2018,)

г1алг1ай метта урокаш - 8-ча классе г1алг1ай метта грамматика хьехача хьехархошта лаьрх1а урокий

Духт1аваккхар

(Ер г1алг1ай метта урокаш 8-ча классе г1алг1ай метта грамматика хье-хача хьехархошта лаьрх1а да.Программо д1адеххача тайпара , к1ира ши сахьат а долаш ,дешара шера йоаг1аш йолча 68 урока планаш-конспек-таш я пособие т1а язъярш.

Пособе керттера декхар дар къонача,балха говзал к1езига йолча хье-хархошта г1о-новкъостал дар.

Дешархой знанешка хьежжа,хьехархочун,урока конспект язъеча ха-на, пайда эца йиш хургья укх разработкаех.

Автор тешаш я, г1алг1ай мотт хьехача хьехархоша ер урокий конспек-таш,шоаш кхолламца беча балхаца тоа а еш,вай г1алг1ай меттацара бо-ла берий безам кхы а дег1а а боалабеш,шерра пайда а эцаш, лелаергхи-ларах.

Г1алг1ай метта грамматика хьехара говзал х1анз а к1оаргга техка яьн-наяц , цудухья укх пособие т1а кхоачамбоацараш хила тарлу.

Автора баркал а оалаш т1аэцаргда пособи д1ахо йодача хана кхы а тоадара шоашта нийсаг1а а дикаг1а а хетачох тхога яздича.

Ирази аьттуви хилба шун массане а оаш беча лоарх1амеча балха т1а,оаш арабаьккха в1алла а атта боацача новкъа.Вай хьалкхувш йолча т1ехьенна юкъе эггара дикадар а,хозадар а,эздийдар а шерра доаржада-ра Дала ше аьттув боаккхалба шун !

Автор.

Пособи яз деш автора шийна хьалхашка оттадаь декхар да 8-ча классе г1алг1ай метта учебникаца болх беш болча хьехархошта г1о-новкъостал дар.

Наьна мотт 1омабар,къаьстта грамматика,боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара.Дешархошта д1ахьехар хила деза уж кхетаргболаш,1омадаьчох пайда эца ховш хургболаш.Из болх массаза а аналитически-синтаксически наькъаца д1абахья беза: грамматически бо-къонаш в1аши юсташ,1омаеш йолча грамматически материала юкъера керттера дар хьакъеста деш,иштта кхы д1ахо а.

Вай берашта наьна метта грамматика харо новкъостал ду эрсий мотт дикаг1а кхетабара а.

Цул совг1а, культура лакха йолаш саг ва из,аьнна,ала йиш яц бокьон-ца ший литературни наьна мотт цаховчох.

1илман болхлошта а хьехархошта а хьалхашка латта декхар ца1 да – наьна мотт 1омадеш патриотизм а къамий курал а йолаш дешархой хьал кхебар. Из лоарх1аме дола декхар кхоачашде новкъостала лаьрх1а да ер пособи.

Г1алг1ай мотт 1омабе беза цхьа система йолаш оттадаьча декхараш-та т1ера ца вувлаш.Тайп-тайпарча хьехама

накъашца кхоачашде деза уж декхараш.

Укх пособие т1а еннай хетаргахъа оттаяь йола урокий планаш,лоацца разработкаш (къаьстга керда тема хъехарах лаьца хъехамаш), кален-дарни планаш.

Ший болх д1ахьош,х1ара урока т1а хъехархо хъежа веза дешархоша деш дола къамаьл логически бувзам болаш хиларга (дувзадenna къа-маьл шаьрду), дешашдар къоастадеш (выразительно) дешаргдолаш , 1омадешдар кхетадеш хургдолаш (формализм йоацаш).

Дешархой знанешка хъежжа,хъехархочун,урока конспект язъеча хана, пайда эца йиш хургъя укх разработкаех.

Г1алг1ай метга грамматика хъехара говзал х1анз а к1оаргга техка яьн-наяц,цудухъа укх пособие т1а кхоачамбоацараш хила тарлу.

Автора баркал а оолаш т1аэцаргда пособи д1ахо йодача хана кхы а тоадара шоашта нийсаг1а а дикаг1а а хетачох тхога яздича.

Грамматика 8 кл. 68 сахъат.

Г1алг1ай грамматика

8 класс,2023-2024шш.

8–ча классе г1алг1ай метта грамматика программах деррига 68 сахъат да. К1ира шин сахъата лаьрх1а ба болх. Тахкара балхашта лаьрх1а 5 сахъат да. Кхоллама балхаш 8 сахъат да. Резерва 2 с.

6-7 кл. 1омадаьр кердадаккхара 4 сахъат да. Х1аьта д1ахо болх бу « синтаксис» яхача разделах. Болх бу И. А. Оздоеви Р. И. Оздоеви редакцех долча учебникаца.

№	Тема	Ц1аг1ара болх	Керда дешаш	Сахъат	Таьрахь
1.	Наьна меттах лаьца	Упр.№ 3	Жог1ара,пицха	1	
2.	Ц1ердеша лоарх1ам	§ 1, упр.№10.	ларбакх(аш)-голенище(уст.)	1	
3.	Белгалдеша лоарх1ам	§ 2, упр.№16 .	Тушолкотам, г1ург1аж	1	
4.	Хандеша лоарх1ам	§ 3, упр № 23.	сарсал-дрозд;шаьмахо-сириец;шурткъа-ласка	1	
5	Куцдеша лоарх1ам	§ 4, упр № 28.	Мисаре-Египет;пард-рысь;симал-смола;илдара-стройный,статный	1	

6	Диктант	Кердадаккха	кьулг-маслобойка; ног1арт-мелочь, мелкие деньги	1	
7	Дешай цхьанкхетар хьахилари цун грамматически лоарх1ами	§ 5, упр. №35	Борг1а-каш, кьула; гуришк да – грош (уст.)	1	
8	Предложени хьахилари цун грамматически лоарх1ами	§ 6, упр. №44	сардаг(аш)-наблюдательное окно башни	1	
9	Цхьанкхийттача дешашкеи предложенешкеи дешай бувзам. Бартбар	§ 7, упр № 48.	юхь к1оал(я)-лицемерие; г1иринг я - боярышник	1	
10	Урхалдар	§ 7, упр. №50	хоамат, комеди; кьоахк я – клен; миша я - тополь	1	
11	Т1атовжар	§ 7, упр. №54	Гажал ва – невежа; гурмали да – шелковый платок	1	
12-13	Сочинени «Эздел»	§ 7 кердаяккха	Хьаг1 –зависть; яхь-самолюбие; эздел-воспитанность; г1ожал-грубость.	2	
14	Тохкама диктант	кердадаккха	<i>Сискал-чурек; сурилг-кувшин; кьулг-маслобойка.</i>	1	
15	Предложенешкеи цхьанкхийттача дешашкеи дешай арг1а	§ 8, упр № 67	<i>напаг1а да; Гойтам ба – показатель, показание ; миинг я - ольха</i>	1	
16	Ма1ана тохар	§ 9, упр 73.	сурилг-кувшин; фетта- натошак.	1	
17	Предложене кертера маьженаш	§ 10, упр № 84.	Гета- лен; кхазар я – смородина; мухинг я - осина	1	
18	Кхычунга ца йоала предложенеш	§ 11, упр № 87.	з1ар; к1удилг я – крыжовник; нарк я облепиха	1	
19	Кхычунга йоала предложенеш	§ 12, упр № 90.	богапхьид-черепаха; поп я - чинара	1	
20	Подлежаще морфологически форма	§ 12, упр № 96.	1айг1ар-жеребец; хьех я – липа; шапша я – персик; хьайба я - айва	1	

21-22	Карарчун морфологически форма	§ 13, упр № 98, 100.	къуркъал(я,я) -грыжа(уст.);	2	
23-24	Сказуеме морфологически форма	§ 14, упр.№ 105,108.	Паькъарг ва – дег1а эсала саг; говзанча ва – мастер, специалист, искусник	2	
25	Подлежащениеи сказуемениеи юкье тире отадара бокьонаш	§ 15, упр № 111.	горсинг (да)-з1амига говрг; алинг да – мак;	1	
26-27	Изложени	§ § 10 – 15,упр № 114.	Хаоттам; хьаьрмарг я - харцлер	2	
28	Тохкама диктант	§ 15 кердаяккха	сардаг(да)-наблюдательное окно	1	
29	Предложене кертерза маьженаш.Кхоачам	§16-17, упр № 124, 127.	зийболг да – фиалка; фийла-бдительный; ц1аьсарг(да)-зарница; кхоардам ба – позор; г1оттам ба - востание	1	
30	Кьоастам	19, упр. № 132.	Нач1ал я – талант; г1оказ ва – пастух; дундал ва - оболтус	1	
31	Юхедуллар	§ 20, упр №136.	Тоатолгаш; мук1арло я – признание; ц1окьал я - каприз	1	
32	Лоаттам	§ 21, упр № 148.	ч1иркье-шепетильный; б1аьстинг да - подснежник	1	
33	Кердадаккхар	§ § 16 – 21, упр № 152.	бозбуачал(да,да)-фокусничество, гипноз, колдовство	1	
34	Диктант	§ § лоаца сочинени «Наьна мотт»	ферх-барс; миккхал да – коршун; мецхилг да - стриж	1	
35-36	Цхьан отамма предложеней тайпаш	§ ,§ 22, упр № 157, 165,166.	докхорг-пиявка; поал да – гадание; масхам да - квас	2	
37	Йиза йоаца предложенеш	§ 23, упр № 172.	дол да; г1ашкхеш я – бобы; зиракал да - мудрость	1	

38-39	Сочинени	Цхъан оттама предложеной цхъацца пред. язъе		2	
40	Предложене цхъантайпарча маъженех бола кхетам	§ 24, упр.№ 178.	Ондарг ва – подросток; овсара - избыточно	1	
41	Цхъантайпара долеи доацеи къоастамаш	§ 25, упр № 182.	г1овтал(я)-бешмет; дошохъазилг да - канарейка	1	
42	Предложене цхъантайпарча маъженашцара хоттаргаш	§ 26, упр № 187.	Эрш я; оачув да – квасцы; паышк ба - болтовня	1	
43	Предложене цхъантайпарча маъженашта юкъе запятойш увттаяр	§ 27, упр № 195.	чачхарг-рябой(в зн. Суц Б1аьринг я – лесной орех	1	
44	Предложене цхъантайпарча маъженашка чудерзора дешаш	§ 28, упр № 204.	Къубба я – гробница, мавзолей; цахцал я - бурундук	1	
45	Диктант	§ § 22 – 28, упр № 205.	Чухъег1аьр(я)-созвездие Малой Медведицы; соалор-куница	1	
46	Предложене къаьстача маъженех бола юкъара кхетам	§ 29, упр. № 207	Солса гебаг1а(ба)-созвездие Ор ла;	1	
47	Къаьста кхоачам	§ 30, упр. № 209.	Г1андг1илг я – таракан; г1айракх – точильный камень	1	
48	Къаьста къоастам	§ 31, упр № 211.	Къаьра къу ва – вор – рецидивист; г1армахо ва – крымский татарин	1	
49	Къаьста юхедуллар	§ 32, упр.№ 213.	Истинг – г1алг1аша хьалха лелабаь к1увс; вета да - лен	1	
50	Къаьста лоаттам	§ 33, упр № 215.	бурув(я)-крепость,укрепление,замок;	1	

51	Кхетаяйтара предложене маъженаш	§ 34, упр № 219.	говр-ды-алча-ма1аний синонимаш	1	
52-53	Изложени	§ 34 кердаяккха		2	
54	Предложене маъженаш ца хулача дешай разрядаш	§ 35, упр. № 223.	г1ап(я)-1.крепость,обнесённая стеной г1алг1аскхе ва - казак	1	
55	Т1адерзар	§ 36, упр № 228.	ц1ицайоаккхарг-горностай	1	
56	Юкъедоаладаъ дешаш	§ 37, упр № 236.	Ц1ирц1ир- синица	1	
57-58	Юкъейоалааяъ предложенеш	§ 38, упр № 241.	Дистб1арлелхарг - попугай	2	
59	Х1аа, а яха дешаш-предложенеш	§ 39, упр. № 243.	Г1абаш я – кандалы, оковы; г1адаг1илгаш доала - щекотливый	1	
60-61	Предложене чу айдардешаш	§ 40, упр. № 246.	чхьаг1алкх-шакал; баппа да - одуванчик	2	
62	Ма дарра къамаъл	§ 41, упр № 251.	Воатагар-крокодил; лилинг да - сирень	1	
63	Эрга къамаъл	§ 42, упр № 256.	чкъорд – жаворонок; поацолг да - ромашка	1	
64	Ма дарра къамаъл эргача къамаъллага далар	§ 43, упр. № 260.	Соалор-куница; п1аьтамат да - роза	1	
65	Диктант	§ § 41-43 кердаяха	шаршал - дрозд певчий; Солса-г1аьле да - тюльпан	1	
66-68	Кердадаккхар	§ 44, упр № 265.	Бирнала ба – носорог; хьовлашк да – мать-и-маччеха	3	

Г1алг1ай литература

8 класс, 2023-2024шш.

№	Тема	Ц1аг1ара болх	Инд. болх	сахьат	Таьрахь
1	Деша говзал.	Саг йодача - йоаг1ача лийкха ашараш	а) Балха иллеш; б) Турпала иллеш.	1	
2	Багахбувцам. Турпала иллеш Мочкьах дола илли	О.7-10 д1аязье массехк багахбувцама произведенеш.	Зоахалол д1аязде 2 дешархочо	1	
3	Тиркаца вахаш хиннача Аьдий Сурхохи Аьла Мусостахи дола илли	О. 10-16 чулоацам ха, д1аязде 5-6 кица	деша, юхахьадувца	1	
4	Бовза, беза хьай мохк. Коазой Н. Озанаькъан С. «Наьсар»	чулоацам ха, О. 16-17	Дешархочун хоам : «Г1алг1ай текьар, ердаш» Стих. анализ е	1	
5	Чахкенаькъан С. «»Зязиков Идрис: тешамцеи бакьдолчунцеи»	биографии ха, о. 18-24 чулоацам ха	стих. – шаьра еша, тахка, О. 70 - 75	1	
6-7	Сочинени»Зязгнаькъан Идриса вахарах лаьца»	Карпеев И. биографи ха		2	
8	Карпеев И. «Г1алг1ай дошлой полк»	О.25-28 чулоацам юхахьабувца	биографии ха,	1	
9	Боканаькъан А. «Тоаркхо-Хьажа»	деша, юхахьадувца, О. 28-47	«Хой шоана» кроссворд	1	

10	Овшнакъан Махьмад «Даъй наькъаш»	Поэма шаьра еша , О.48-53	биографи ха,	1	
11	Боазаркъанаькъан Идрис . Вахара никъ	цхьа стих. – дагахьа 1омае.	биогарафи ха	1	
12	Боазаркъанаькъан И. «Моакхаза тепча»	деша,юхахьадувца , О. 55-59.	биографи ха,	1	
13	Боазаркъанаькъан И. «Моакхаза тепча»	деша,юхахьадувца , О. 59-66.	Хаттарашта жоп ле.	1	
14	Озанакъан Салман. «Хозал, дикал»	стих. дагахьа 1омае О. 67	биографи ха	1	
15	Озанаькъан С. «Вахар»	О.67-68	Биогарафи ха Карточка № 2 "Кхоллама никъ д1аболабалар»	1	
16	Озанаькъан С. «Шин з1амигача саго баь барт»»	О. 68-71 чулоацам юхахьабувца	Боков А. биографи«Хой шоана» кроссворд	1	
17	Боканаькъан Ахьмад «Тиша ц1а»	О.72-76 чулоацам юхахьабувца	Дешархочун хоам: «Сийлахь-Боккха Даймехка т1ом»	1	
18	Дувцара кертера турпалаш	О. 76-82	1айше кьонгий сурт-сибат	1	
19	1айше вахар, цун денал	О.82-100.	1айше сурт-сибат	1	
20-21	Сочинени»1айши вахар»	Дувзадenna къамаьл шаьрдар	Дешархой дувзадenna къ\ш.	2	
22	Заьзгнаькъан Б. «Эг1азал»	деша,юхахьадувца,О. 101-107	Биографи ха	1	
23	Заьзгнаькъан Б. «Ваьча юрта»	О.107-111 чулоацам хьабувца ха	Биографи ха	1	
24	Заьзгнаькъан Б. «Г1уша-Хьажа»	деша,юхахьадувца, О.119-124 .	Осминаькъан Хь.биографии ха	1	
25	Осминаькъан Хь. «Т1абеннача дахко к1алхарбар...»	О. 146-151	Хаттарашта жоп ле	1	
26	Янднаькъан Дж. «Т1ом хьеберашка»	О. 125-126 шаьра еша.	биографии ха	1	
27	Янднаькъан Дж.»Наьнага»	стих.О.126 – дагахьа 1омае	биографии ха	1	

28	Янднакъан Дж. «Малхара каша»	О.127-128 дагахъа 1омае	биографии ха	1	
29	Янднакъан Дж.«Бага»	О.128-129 дагахъа 1омае	биографии ха	1	
30	Янднакъан Дж.«Б1аести» «Ма сийлахъ ва»	О.129-130 дагахъа 1омае. Сочиненена кийчо е	Мута1алнакъан Хь-Б.биографи ха	1	
31	Мута1алнакъан Хь.-Б. «Яхъ»	О.131-132	Хаттарашта жоп ле	1	
32	Мута1алнакъан Хь-Б. «Д1айха кулгаш»	О, 132-136, шаьра еша, план оттае поэмах.	1омае стих, биогр.ха	1	
33	А.С.Пушкин «1ан сайре»	О.137-138	Стихотворене анализ е	1	
34	Чаккенакъан С. «Ц1ерага маьре яхар»	О. 139-159, чулоацам юхахъабувца	биогр.ха	1	
35	Чаккенакъан С. «Ц1ерага маьре яхар»	О. 139-159, чулоацам юхахъабувца	соч.кийчо е.	1	
36	Сочинени : «Аьзе вахарах лаьца»	Дувзадenna къамаьл шаьрдар	Дешархой дувзадenna къ\ш.	1	
37	«Б1аргий хих биза кад», поэма	1,2 дакъа деша, чулоацам ха	«Прометей прикованный» миф хъаювца	1	
38	«Б1аргий хих биза кад», поэма	3 дакъа деша		1	
39	Чопанакъан А.«Г1алг1ай мотт»	О.193 дагахъа 1омае		1	
40	Тимарзнакъан Б.»Барттайна дезал»	О.194 дагахъа 1омае		1	
41	Угурчнакъан А-Г «Г1елал»	О.195-197 стих.- шаьра еша, таька	Угурчиев А-Г биографи ха	1	
42	Угурчнакъан А-Г «Г1алг1ай», стихотворени	О. 197-199 стих. шаьра еша, таька	Стихотворене анализ е	1	
43	Угурчнакъан А-Г «Хьо д1авахар», стихотворени	О. 199-200 стих. шаьра еша, таька	Хаттарашта жоп ле	1	

44	Эгинакъан Хьамид «Ялата коана»	О. 201-213 дувцара чулоацам ха	Биографи ха	1	
45	Ведажнакъан Ахьмад. Вахара никъ	Ведзижев А. биографи ха	Карточка №1,№2	1	
46	Ведажнакъан А. «Дикал - низ», дувцар	О. 214-220 чулоацам ха	Дешархочун хоам «13 шу Сибарег1а»	1	
47-48	Сочинени» Сибрег1а 1обахийтача г1алг1ай вахар»	Биографи ха		2	
49	Чакхенакъан К. «Даьхен 1уйре», стихотворени	О.221-222 дагахьа 1омае		1	
50	ЧакхенакъанК. «Ека са стих», стихотворени	О.222 дагахьа 1омае	Инд. болх «Пхьенех доала зулам»	1	
51	«Къонахчо даьй сий доадергдац»	О. 223-224 шаьра еша, тахка	Биографи ха	1	
52	Албакнакъан Дж. Вахара никъ	Албаков Дж. биографи ха	Кроссворд « Хой шоана»	1	
53	Албакнакъан Дж. «Сай илlega», стих.	О. 225 дагахьа 1омае	Карточка № 2 «Коллама никъ д1аболабалар»	1	
54	Албакнакъан Дж. «Даьхенга», стих.	О. 226 дагахьа 1омае	Стихотворене анализ е	1	
55	Албакнакъан Дж. «Ва тха ноаной», стих.	О. 226-227 дагахьа 1омае	Стихотворене анализ е	1	
56	Албакнакъан Дж.»Доттаг1ашка»	О.227-228 шаьра еша, тахка		1	
57	Албакнакъан Дж.»Къонгаш кхийна,ц1аг1ара болхаш»	О.226-227	Стихотворене анализ е	1	
58	ВешкарнакъанМ. «Г1алг1ай мотт», стихотворени	О. 230 дагахьа 1омае	Биографи ха	1	
59	Вышкарнакъан М. «Ва , г1алг1ай », стихотворени	О. 230-232 шаьра еша, тахка	Биографи ха	1	
60	1арчакхнакъан С. «Йо1ои з1амигача сагои дийца зоахалол»	О. 233-234 дагахьа 1омае	Боккхача нахага хаьтте, даязде зоахалол	1	

61	Арчаков С. «Г1алг1айченах»,	О.234 дагахъа 1омае		1	
62	Бериханнакъан Дж. «Даьй г1алаш», стихотворени	О. 235-236 дагахъа 1омае	Биографи ха	1	
63	Бериханнакъан Дж. «Халкъага» стих.	О. 236-237 дагахъа 1омае	Шоай тайпан г1алаех хоам бе	1	
64	Бериханнакъан Дж. «Тамаш ю аз», «Г1алг1ай мотт».	О. 237дагахъа 1омае	Стихотворене анализ е	1	
65	Бериханнакъан Дж. Поэзи.	О. 238 дагахъа 1омае		1	
66	Пхьилекъонгий Амир «Г1алг1айченга», стихотворени	О.239-240 дагахъа 1омае	Биографи ха	1	
67	Горчханнакъан Б. «Анзор»	О.242-249.		1	
68	Шера 1омадаьр кердадакхар			1	

